

Uredništvo
in upravnništvo:

Kolodvorske
ulice št. 16.

Z urednikom se
more govoriti
vsak dan od 11.
do 12. ure.

Rokopisi se ne
vračajo.

Inserati:

Šeststopenjska peti-
vzeta 4 kr., pri
večkratnem po-
navljanju dajo se
popust.

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Velja

za Ljubljano

v upravnistvu:

za celo leto 6 gl.,
za pol leta 3 gl.,
za četr leta 1 gl.
50 kr., na mesec
50 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sečno 9 kr. več.

Po pošti velja

za celo leto 10 gl.,
za pol leta 5 gl.,
za četr leta 2 gl.
50 kr. in za jeden
mesec 86 kr.

Štev. 227.

V Ljubljani v petek, 28. novembra 1884.

Tečaj I.

Vabilo na naročbo.

S 1. decembrom prične se nova naročba na naš list. Prosimo torej naše čast. naročnike, naj naročbo ob pravem času ponové, da se pošiljanje lista ne pretrga. Najbolje se to učini po poštni nakaznici, na čegar odstrižek treba prilepiti le naslov, ki je na pásku vsacega lista.

Naročnina je, kakor doslej, namreč:

Za Ljubljano:

na mesec gl. — 50
za donášane v hišo vsak mesec 9 kr.

Po pošti:

na mesec gl. — 85

Pred državnim zborom.

Nekoliko dnij še — in pri kraji so parlamentne počitnice, zopet se bodo na stežaj odprle duri državnozbornske palače, in po hodnikih veličastnega poslopja na dunajskem „Ringu“ srečevali se bodo stari tovariši, stari nasprotniki! Zasedanje državnega zbora, katero se otvori dné 4. decembra, ima neko posebno važnost. Ne zaradi tega, ker se bodo reševali posebno znameniti predlogi, temveč ker je zadnja sesija pred novimi volitvami. Šestletna legislativna dóba poteče našim poslancem s prihodnjo spomladjo, potem se z nova prične volilna agitacija, in krdela naših volilcev bodo zopet poklicana na volilno bojišče, da tam odločujejo o usodi avstrijske države.

Popotnik, kateri je namenjen na visok gorski vrh, časi rad postoji ter gleda nazaj po trudapolnem potu, kojega je dosihmal

srečno bil prekoračil. In kedo nam bode zanimal, da tudi naša pot drži na vzgor, da tudi avtonomistične stranke vidno napredujejo pod Taaffejevo vlado! Spominajmo se, s kakim značilnim smehom je nasprotna nemško-liberalna stranka pozdravljala novorojeni kabinet in ono neznatno prepohlevno večino, na katero se je naslanjala. Pisali so takrat leto 1879, in celó iz ust jako vplivnih oseb čul si tedaj samosvestno prorokovanje, da bode čez nekoliko tednov uže konec Taaffejeve vlade, katera se je drznila, na svojo zastavo zapisati preklicano načelo: „Sprava med avstrijskimi narodi!“ Celó najbolj vnetim prijateljem nove sisteme upálo je časi sréc, in v očigled strastnim napadom v državni zbornici, brezobzirnemu rovanju med ljudskimi masami stavljali smo si čestokrat strahopetno vprašanje, bode-li možno, da se merodajni državnik ohrani na svojem težavnem stališči?

In dandanes? Leto 1884 bliža se svemu koncu, a tudi opozicija državnozbornska je uverjena, da se i ona čedalje bolj približuje svojemu zatonu. Bridko to prepričanje prešinja vse trezno misleče kroge nemško-liberalne stranke ter se glasno izraža v elegičnih člankih merodajnih strankarskih glasil. Zadnje deželnozbornske volitve bile so po vsem neugodne nemško-liberalni hegemoniji. Dan za dnevom izgublja Herbstova stranka svojo nekdanjo veljavo na českem ozemlju, kjer so zadnje volitve skoro dve tretjini deželnega zastopa odmerili českmu življu. Na Moravskem napredovali so Čehi pod sedanjo sistemo v toliki meri, da so malo da ne večino si pridobili v brnski deželni sobani. Slovenci na Kranjskem osvojili so si ono utrjeno pozicijo v deželnem zboru, katero jim je pred leti izmaknila neizbirčna taktika zagriženih nasprotnikov. Na Gorenje-Avstrijskem zmagali so nemški konservativci poljutem boji, na Solnograškem ohranili so svoje staro razmerje. Tudi na Štajerskem

in Koroškem so konservativne in slovensko-narodne manjšine vsaj svoje prejšnje sedeže si obdržale, na Dunaji pak se kaže tako očividni prevrat javnega mnenja, kateri se razodeva pri deželnozbornskih in občinskih volitvah, pri ljudskih shodih in porotnih obravnavah, da morajo levičarji sami uže uverjeni biti, da je njih slave konec v avstrijski stolnici. Tekom svoje več nego petletne delavnosti je vladi prijazna državnozbornska večina se numerično jako ojačila; vsaka dopolnilna volitev skoro je pomnožila njene vrste, in k prihodnjim splošnim volitvam stopala bode s krepko odločnostjo, svesta si konečne zmage!

Ali koder gre za ideje in njih protivje, naposled ne odločujejo gole številke! Mnogo višje tedaj nego numerične pridobitve naše desnice ocenjamo one ugodne moralne spremembe, katere so se tekotom zadnjega petletja prikazale med avstrijskimi avtonomisti. Njih položaj bil je s prva jako opasen. Kompaktne večine, sestavljene iz jedne same velike stranke, ni bilo na tej strani avstrijske zbornice; desnica bila je in je še dandanes, spojena iz raznih političnih in narodnih frakcij, v tem oziru prav podobna naši mnogojezični državi. Le nekoliko trmoglavosti, nekoliko več brezobzirnosti v tem ali onem klubu, in oni „železni obroč“, kateri zjedinjuje večino, moral bi razleteti se vsled sredobežnosti notranjih sil. Toda združena desnica je izvrstno prebila težavni izpit, prijateljstvo, pobratimija med raznimi njenimi člani rasle sta v istem razmerju, v katerem so se množili sovražni napadi na njeno solidarnost. Da je avtonomistična večina toliko časa ter v tako kočljivih položajih ohranila svojo strogo disciplino, da so k večjem nekateri solnograški poslanci pod Lienbacherjevim vodstvom sem ter tja se ločili od svojih tovarišev, to je častna svedočba spretnim voditeljem in požrtvovalnim parlamentnim vojakom. Kar so v tem oziru dosegli grof Hohenwart, Rieger, Grocholski in Lichten-

Listek.

O hitrosti duševnega poslovanja.

„Sploh so modrijani vseh časov vedno tisto rekali, a neumniki, to se pravi, neizmerna večina vseh časov, delali so vedno tisto, namreč nasprotno.“ Oziramo se tu le na prvo misel tega spoznanja, ki izvira od vélikega pesimista modernega, in ona v istini tvarkiva rúdečo nit v povestnici filozofije ter najmikavneje je zasledovati razne oblike, v kojih se je razodevala ista resnica vélikim duhovom vseh dób.

Staroslavni Pythagora položil je bistvo stvari v števila, in da je s tem nekako zadel jedro, kažejo nam težnje denašnjih prirodzancev, ki hočejo vse gibanje in nehanje v številnih izraziti, in statistika raztegnila je veljavnost svojo nad večje in manjše pojave v življenji narodov in držav. Kako pa bi se oradostil krotovski modrijan, gledajoč, da je tudi mogočni duh, ki se neprenehoma trudi, spoznati svet in sebe, v oblasti števil; da se tudi človeka čutenje in gibanje, hotenje in

mišljenje vrší po zakonih, ki se konečno sredotočijo v števila.

Ona iznajdljivost, ki si je stvarila sredstva, da meri hitrost bliska in električnega toka, svetlobe in zvoka, obrnila se je tudi v sé, da natanko razzna način lastnega delovanja.

To je v istini drzovita namera. Vzemimo si na primer dozdevno prav jednovit pojav živčnega poslovanja. Če igla zbode v prst, umaknemo ga mahoma in ne mislimo na to, da bi bilo preteklo med vzrokom in učinkom količkaj časa. In to bi se dalo zagovarjati, ko bi vidni učinek bil jedini posledek zbadljeju. V resnici pa slednji prebudi kar vrsto dogodkov, kojih zadnji je še le videl. Vrší se namreč to le: Konica igle prebóde kožo na prstu, zadene ob tipalno telesce ter probudi lastnito zmožnost njegovo; ta sprememba prestopi v živec, ki v onem izvira in je napeljan do možjanov. Kakor pa električni tok šine skozi žico v hipu, ko ga sklene lehki udarec brzovavnega uradnika ter hiti do namenitvene postaje, slično javlja živec možjanom nezgodo, katero je prizadela igla. Tu nastane zaveden čut v boleznem motenji in potem volja, prst odtegniti neprijetnosti. Volja probudi torej gibalen živec, ki od možjanov vodi do musku-

lov roke, in prošine ga povelje muskulom, da stopijo na delo. Hitro so pripravljene, skrčijo se; in roka je umaknena.

Na videz jednoviti čin je torej zložen iz mnogoterih; in sleherni potrebuje časa, da se probudi in izvede. Razločujemo tri skupine dogodkov: prvič treba je časa, da se vzbudi čutilo in povzame dojem (vtis) bodeče igle ter časa živeti, da dojem dovede ali naznani možjanom; drugič preteče nekoliko, da v slednjih nastane zavest čuta in probuja odvodnega gibnega živca; tretjič vzame nekaj časa prevod povelja v tem živci in pripravljanje muskulov za skrčenje.

Dasi te tri dóbe prenašlo minejo — zmerjene so.

Dotični poskusi zahtevajo dvoje: početek in konec poskusa (zbadljaj in odmaknenje roke) imata se natanko z vidnim znamenjem označiti in v tem pretekli čas je točno zmeriti.

Za prvi namen ni izvrstnejega sredstva nego električni tok. Kajti preide male daljave v po polnem neznatnem času. Pot jednega metra naredi v bakreni žici v 0 000 000 002 sekunde!

Kot časomer rabil je Helmholtz, ki se je bavil s kočljivim vprašanjem, iglo magnet-

stein, mora priznati najbolj pristranski protivnik avtonomističnih nazorov.

In v koliko je desnica napredovala, kar se tiče državnega razuma, praktične skusenosti in one smerne treznosti, katera označuje realnega politika! V vzgled smemo v tem oziru svojim rojakom postavljati delavne, nardarjene, vztrajne Čehe. Kako hitro so se iznebili one okornosti, katera se je bila polastila njih zastopnikov vsled dolge pasivnosti, kako hitro so se privadili državnozbornemu stroju in zamotanim njegovim funkcijam! Kmalu so našli pravo pot, katera jih je izvedla iz labirinta nerabljivih, zastarelih namér, neizvedljivih projektov. Tak prevrat se je vršil med českimi poslanci, da je celó najznamenitejši zastopnik tako zvane mladočeske stranke, dr. Ed. Grégr, očitno, na javnem ljudskem shodu naglašal potrebo, podpirati sedanjo vladno sistemo, katera si je kot konečni smoter postavila sporazumljenje posameznih narodov na temelji ustavne jednako-pravnosti. In slične tendence se opazujejo tudi sicer v javnem gibanju na Českem. Sigurno ima tudi to svoj poseben pomen, da je skrajna ali radikalna česka stranka tekom zadnjih tednov podlegla pri volitvah v rovdniški okrajni zastop ter pri mnogo znamenitejših volitvah v praško mestno starešinstvo. Vidno pojema vpliv mladočeski, in ugled zmer-nih, previdnih Staročehov veselo napreduje!

Nimamo povoda, da bi od zadnjega zasedanja državnega zbora pričakovali drug značaj, različen od onega, kateri se je razodeval v preteklem petletju. Večina državnega zbora in Taaffejeva vlada, katero podpirajo naši poslanci, sta si jedini v vseh važnejših gospodarstvenih in političnih vprašanjih. Na tem soglasji, utrjenem po dogodkih ravno minule dōbe, sloni ves notranji položaj avstrijske državne polovice, kateri toliko preglavice dela levičarskim protivnikom. Za trdno pričakujemo, da se bode blagodejna sloga med ministertvom in parlamentno večino ohranila in ojačila tudi v bodočem zasedanju, zlasti z ozirom na predstoječe državnozbornske volitve.

Vprašanje o dietah v nemškem državnem zboru.

Nemška ustava v svoji sedanji obliki združuje nekatera po vsem karakteristična protislovja. Z jedne strani najsvobodnejši volilni red, kateri vsakemu nemškemu državljanu, ako je le dopolnil 25. leto, izroča

nieo, visečo na tanki niti. Kakor hitro namreč obkroži to stvar galvanski tok, primerno napeljan, odkloni jo; nemirna postane; a le, dokler vpliva tok. Iz števila in razsega nihájev pa je možno izračunati čas tokovega trajanja.

Zbadljaj igle more prilično namestovati električna iskra.

Kakor hitro je skočila v prst, počel je galvanski tok krožiti okolo magnetnice in ko je Helmholtz z roko zganil, pretrgal je ob jednem tok. Iz pojavov na magnetnici razznal je čas, kolikor ga je preteklo med draženjem prsta in njega umakom.

Drugi učenjaki izvajali so preiskavanja na drug način ter povzeli v njih krog vsa čutila. Kakor hitro je na primer preskočila električna iskra v dotični organ, sklenil se je galvanski tok ter pridvignil pero in je pritisnil na pōlo papirja. Ko pa je poskusna oseba naznanila, da čuti tīp, oziroma vid, sluh, vōnj ali okus, prekinola je otok. V tem je posebna priprava z znano hitrostjo pomaknila papir pod peresom naprej, tako, da je na njem nastala črta. Ko pa je prenehal tok, odnehala je pero. Iz dolgosti črte bilo je razznati v tem pretekli čas.

Slednji je se vé da svota vseh treh dōb, ki smo jih zgorej naveli.

(Konec prihodnjič.)

aktivno in pasivno volilno pravo, z druge strani pa znamenito določbo, da nobeden državni poslanec ne sme prejemati za ta javni posel nobene odškodnine, nobenega plačila. Nemški poslanci diet ne dobivajo, tako veli volilni zakon z 31. maja 1869. Posledice so jasne. Za državnozbornski mandat se potezajo na Nemškem le taki veljaki, kateri vsled svojega ugodnega socialnega položaja niso navezani na one dohodke, s kojimi se po drugih državah odškodujejo narodni zastopniki ali pa pristaši onih strank, katere razpolagajo s tako obilnimi denarnimi sredstvi, da s posebnimi podporami vzdržujejo poslance svoje barve v dragem Berlinu. Šestkrat uže sklenil je državni zbor, prenarediti to strogo določilo, ali vselej obtičal je sklep njegov v nemškem zveznem svetu. Komaj je bila tedaj otvorjena nova državna zbornica, in uže je stalo vprašanje o poslaničnih dietah zopet na dnevnem redu. Tudi pri tej priliki se je kazalo, da Bismarck nima večine v nemškem parlamentu. Navzlic ugovorom konservativne stranke, vkljub vsemu prizadevanju železnega kancelarja, kateri je trikrat s svojim mogočnim glasom posegel v debato, obveljal je predlog „svobodnjaka“ Stauffenberga, naj se diete uvedejo tudi za nemške državne poslance, z veliko večino. Praktičnih nasledkov ta sklep pač ne bode imel; zadela ga bode ista usoda, kakor njegove prednike, in postelja, prav prožna postelja mu bode postljana v arhivu zveznega sveta. Toda nikdo ne more odrekati načelne važnosti tej zanimivi debati. Saj je Bismarck nič menj nego trikrat govoril o istem predmetu ter z ono drastično zgornostjo, nebrigajočo se za akademične zakone, označil svoje stališče onim strankam nasproti, iz katerih se sestavlja večina sedanjega državnega zbora.

Debato je otvoril predlagatelj Stauffenberg, kateri je s stvarnimi razlogi podpiral svoj nasvèt. Nemški državni zbor — trdi govornik — je jednostransko sestavljen vsled tega, ker poslanci diet ne dobivajo. Nobenega kmeta ni med poslanci, nobenega (?) roko-delca, pač pa 130 veleposestnikov. Pač se je narodnim zastopnikom dovolila prosta vožnja po železnicah, toda vlada jo je omejila ter s tem žalila ugled in dostojanstvo državnega zastopa.

Predlog Stauffenbergov se je pobijal s konservativne, podpiral s strani socialnih demokratov, dasi s pristavkom, da pomanjkanje diet ni preprečilo socialističnih volilnih vspehov. Potem se oglasi Bismarck sam k besedi. Grajal je najprej zlorabo prostih že-

Mladostni spomini.

(Berilo v ljubljanskem »literarno-zabavnem klubu«.
Čital prof. F. Šuklje.)

(Konec.)

Ali sedaj še le se je pričnala najbolj težavna naloga, ljuta borba v svijskem gozdu. Nič menj nego 6 brigad nas je bilo engaziranih v tej goščavi, nam nasproti stala je le jedna pruska divizija, polki 66, 67, 26, 27 od IV. vojnega kora. Tolika prevage in vender jih nismo mogli ukrotiti! Takrat sem imel priliko, spoznavati pruskega vojaka in od tega časa sem nisem nikdar nehal spoštovati njegove kreposti. Hrepeneli smo po boji z bajonetom in oglavjem, toda previdni Prusi nas niso čakali. Mirno so oddajali svoje decharge, mirno, po polnem v redu so se umaknili našim naskokom ter se potegnili nazaj v drugo primerno pozicijo. Dejal sem uže, da je ondoten svet valovit; pred vsakim klan-cem, katerega so Prusi zaseli, trebalo je tedaj najprej skušati se s streljanjem, nekoliko omajati sovražna krdela, predno smo jih zopet prijeli z bajoneti. Pač smo jih bili na ta način potisnili nazaj do severnega gozdnega roba, razklali smo njih divizijo na dve polovici in le v jednem kotu so se branili še tako energično, da jim nismo mogli priti do živoga. In borili so se tiho, brez vsega hrupa, le trobento si čul, piščalko častnikov in glasno raz-

lezničnih kart, kajti nekateri poslanci so tekom osmih mesecev se vozili po 1400 in 1100, mnogi po 1000 kilometrov dalje; to pa sigurno nasprotuje nameram, iz katerih izvira ta predprava posameznega poslanca. Naglašá, da se je med podpisatelji Stauffenbergovega predloga oglasilo nič manj nego 24 v Berlinu stanujočih poslancev, dasi vsaj oni nobenih diet ne potrebujejo. Obširno je razpravljal svoje razmerje k socialnim demokratom. Zakaj se ta stranka sama na dan ne upa s svojimi namerami? Naj ona pokaže, kako treba urediti državo. Kritikovati je od nekdanj mnogo lažje nego zboljšati. Rad bi tej stranki, katero sedaj v berlinski zbornici zastopa 25 poslancev, privoščil tudi tretjo dvanajstoro, da bi le hotela razkrivati ustavo, za katero se navdušuje. Sedaj se socialna demonstracija da primerjati proroku, čegar obličja ne vidimo. Če ga bode pokazal, mu bodo kmalu odpadali pristaši. Sam bi jim hotel izročiti kako deželo, v kateri bi svobodno smeli gospodariti. Vender priznava železni kancelar, da je celó socialna demokracija koristna bila v nekem oziru.

(Konec prihodnjič.)

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Kakor „Presse“ poroča, razpravlja se v avstrijskem finančnem ministertvu o načinu, kako bi bilo treba priti v pomoč pešajoči **sladkorni industriji**. Pred nekaterimi dnevi obdržavala se je v tej zadevi konferenca, kateri so prisostvovali tudi nekateri fabrikantje sladkora. Razpravljalo se je o tem, je-li bi ne kazalo uvesti v Avstriji sladkorna skladišča, O tem vprašanju vršila se bodo še posvetovanja v finančnem ministertvu. Od rezultata teh posvetovanj je zavisno, da-li se bode od ministertva sklicala sladkorna enketa ali ne.

Število javnih šol na **Moravskem** znašalo je v šolskem letu 1882/83 v 38. šolskih okrajih 1996, med temi 46 meščanskih šol. V 611 šolah bil je učni jezik nemški, v 1386 pa česki; v 45 šolah bil je učni jezik česki in nemški. Broj za šolo godnih otrok znašal je 34497.

Ogerska gosposka zbornica obdržavala je včeraj sejo, v kateri je predsednik prečital pismo ministerskega predsednika, da je Nj. veličanstvo cesar na znanje vzel adresu državnega zbora ter da se je Nj. veličanstvo cesarica zahvalila za zborovo čestitki o priliki godu cesarice dné 19. novembra.

ločno njih komando. Boj je bil silen a razmerno malo interesanten; naravno, da je vsa taktična jednota nehala v tem terrainu, vsak oddelek se je bil na svojo roko, vsak častnik, pri nas in pri Prusih, zapovedaval je po svoje. Kar se je godilo zunaj gozda, o tem niti pojma imeli nismo, vender smo upali, da avstrijska vojna, navzlic velikanskim izgubam, povsod napreduje. Kar na enkrat — bili smo uže ob gorenjem gozdnem robu, čutimo, da sovražno streljanje hipoma mnogo bolj energično postaja. Očividno dobil je izdatno podporo, sedaj nas prijema uže od strani, pri nas se ne prikaže nobena rezerva, da bi na mesto utrujenih bataljonov, kateri so uže toliko mož bili izgubili v bojnem sukobu, mogla stopiti. Kasneje še le sem izvedel, zakaj smo ostali brez vsake podpore. Proti 12¹/₂ uri se je namreč brzojavilo vojnemu poveljništvu, da se kronprincova vojna bliža, in tedaj je skoro celo desno krilo povelje dobilo, ostaviti osvojene pozicije ter se obrniti proti novodošlemu protivniku. Vsled tega smo bili primorani, umakniti se prodirajočemu Prusu. Storili smo to po vsem redovito, počasi zapustivši tla, katera so tovariši naši bili rosili s svojo krvjo. Bilo nas je morda še kakih 60 mož od 47ga polka, namešanih iz raznih kompanij; sem ter tjà smo pozvali k sebi bežeče vojake drugih regimentov, tako da nas je bilo baje kakih 90 mož skupaj.

Tuje dežele.

V nemškem državnem zboru vršila se je prevčerašnjem ostru debata o tem, je-li se imajo poslancem plačevati dnevnice ali ne. Knez Bismarck govoril je trikrat proti predlogu, rekoč, da bi se na ta način vstvorili politiki, katerim bi narodno zastopstvo veljalo kot njih peklic, kar pa da bi bilo na škodo državnim in narodnim interesom. Vkljub opoziciji državnega kancelarja pa je zbor sprejel predlog, naj se narodnim zastopnikom plačujejo diete, z 180 proti 99 glasovi. — Včeraj pričela se je v nemškem državnem zboru proračunska debata.

O priliki debate o tonkinežkih zadevah v francoski komori govoril je včeraj ministerski predsednik Ferry ter izjavil, da Francozje nasproti Kitajcem niso v defenzivi, ampak v ofenzivi. Ako Kitajska ne sprejme francoskih pogojev, potem da se bode boj energično nadaljeval ter da bode Francija stalno zasela Kelung in Tamsui. Ob enem zahteval je Ferry za nadaljevanje vojske 43 milijonov frankov, katero svoto bode komora brez dvojbe dovolila.

Iz Petrograda dobaja poročilo, da se Rusija resno pripravlja na okupacijo Chive. Khan Mahomed Er-Rhaman-Bahadur bode odstavljen, a njegova dežela združena s transkavkaško provincijo, katera dobi ime Amu-Darja-gubernement.

Razne vesti.

— (Cesar na aspangski železnici.) Presvitli cesar podal se je bil 23. novembra s posebnim vlakom železnice Dunaj-Aspang v Laxenburg, da obišče cesarjeviča in soprogo njegovo. To je prvi slučaj, da je vladar porabil omenjeno progo. Vodje železnice so mu bili predstavljeni in za vsacega je imel ljudomilo besedo.

— (Dr. Bodinus †.) Znani vodja berlinskega zverinjaka, dr. Bodinus, je 23. novembra na nagloma umrl. Bil je eden izmed prvih poznavateljev višje organizovanih živalij in pridobil si je velike zasluge za uredbo zverinjaka v Kolinu in Berlinu.

Dopisi.

Iz Ljubljane, 26. novembra. (Izv. dop.) Gospod urednik! Znano Vam je, da nisem premarljiv dopisnik in da Vas le redkokedaj nadlegujem; če Vam danes čez dolgo časa zopet pišem, zgodi se to pač zaradi tega, da Vam n častitim čitateljem Vašega lista malo pojasnim, kako „Slov. Narod“ tudi pri zadevah,

Žvižganja pruskih svinčenk sem se v toliko bil privadil, da sem bil precej brez skrbi; šel sem nazaj, sem ter tja sem se ustavljal ter oddal kak strel na Pruse, če so nam preveč bili za petami. Toda stoj! kaj je to? Z nekega holmea pred nami, katerega je trebalo prekoračiti, zadoné nam na uho sovražne puške, osupnjeni postojimo, Prusi so uže pred nami. Nadlajtnant, ki nas je vodil, vpraša bar. de V.: *Was ist zu machen, der Weg ist verlegt!* De V. vsklikne: *Stürmen wir!* Trobenta vnovič zapoje k naskoku, in mi gori, po pobočji Prusu nasproti. Nadlajtnant na enkrat poskoči, v glavo zadetega videl sem pasti, baje je bil hipoma mrtev. Marsikateri izmed našega pičlega števila zaihtí in se zvrne, toda časa nimaš, niti volje, ozirati se po palih tovariših, puško z nataknenim bodalom v roki drviš proti grebenu.

Ali sedaj! udarec v prsi, pekoča bolečina, črno ti postaja pred očesom, kolena se zašibé in tla zgubivaš pod nogami; sedaj znaš, da si jo tudi ti skupil, in z glavo naprej se zvrneš, kakor divjačina, zadeta od lovčevega kópja! Toliko še znam, da sem v prvi bolečini travo zajel in ruval — potem me je zapustila zavest, omotica mi je dušo objela.

Proti večeru je bilo, ko sem se zbudil. Od daleč še sem slišal zamolklo grmenje topov, ležal sem na prsih, pobit in zapuščen in

katere ga čisto nič ne brigajo, a se vender vanje vtiče, neče govoriti resnice, marveč se z radikalno doslednostjo drži krepko svojega načela: *Calumniare audacter!*

Zdaj mu je tigovinsko ministerstvo dalo povod, in sicer z naredbo, vsled katere § 5. se bodo z novim letom počenši mogli na vseh c. kr. glavnemu ravnateljstvu avstrijskih državnih železnic podredjenih železniških progah voziti c. kr. državni uradniki v službi in izven službe po znižani ceni za 50 odstotkov.

„Slov. Narod“, kateri si je dotično naredbo, kakor sam pravi, „pri luči ogledal“ in se je o nje vsebini morda res da osvedočil, izjavlja, da so se c. kr. uradniki o tem prehitro veselili, da so pa bili le dupirani in da je država skrbela samo za lasten žep. V natančno karakterizacijo sicer komaj dvojljivega resnicoljubja tega lista, podajem tukaj *per extensum* poročilo iz „Slov. Naroda“ št. 272 o tej zadevi; potem pa hočem tudi podati od besede do besede omenjeno ministersko naredbo, katero sem danes dobil od šefa.

„Slov. Narod“ piše takó-le:

„Mnogo veselja napravila je uradnikom novica, da bodo z novim letom vsled ministerske naredbe lahko se vozili za polovico navadne cene po državnih železnicah. Marsikdo si je uže napravil načrte, kako se bo posluževal te dobrote ter se o poletnem času, osobito ob nedeljah in praznikih, vozil na Gorenjsko in ondu za male krajcarje si ogledal divno krasoto naše ožje domovine. Nekateri so bili še mnenja, da bodo uradniki tudi za svojo obitelj dobili znižano ceno, mnogo jih je bilo, ki so jih zavidali za to nenadno novoletno darilo. Počasi, ne prehitro, ogledjmo si to ministersko naredbo pri luči, in videli bomo, da je tu država skrbela le za svoj žep, nikakor pa ne za žep svojih uradnikov; kajti ta naredba jasno govori, da uradnik pri svojem šefu lahko dobi certifikat za znižano vožnjo — no, ako je premeščen na drugo mesto tedaj ako potuje iz službenih ozirov. V takem slučaju je bila pa vsaka ne le državna železnica doslej tako prijazna, da je dotičnemu uradniku na njegovo prošnjo znižala ceno in storila bi to tudi odslej brez ministerske naredbe. Ako kedaj, se baš tu lahko reče: *parturiunt montes et nascetur (bene!) ridiculus mus.* In tako homo še zmirom kakor doslej tudi po novem letu morali napraviti svoje lastne konjiče ter hoditi sami kakor tudi naše obitelji *per pedes apostolorum.*“

Dotična ministerska naredba pa se glasi takó:

s tihim strahom oziral sem se po pruskih patuljah, ki so stopale okolo po bojišči. Sedaj me zapazi jeden, k meni pristopi, odreže mi patronjak in sabljo, na hrbet me položi, tornister mi preskrbi ter mi ga dene pod glavo in potem mi prinese nekoliko vode ter mi ž njo ohladi žareča ustna. Bog ti poplati, vrli mož, kar si storil ranjenemu protivniku, kateri je morda pred nekoliko urami še na te bil streljal! Čez nekaj časa prideta dva Prusa ter me hočeta odpeljati na obvezališče. Postavita me po konci, naredita z menoj nekoliko korakov, držeč me pod pazduho, ali bolečine so neznosne in sam jih prosim, naj me pusté. Privedejo me v dolino, v neko goličavo, kjer so ranjenci uže kupoma ležali, zopet mi preskrbé zglavje in potem me prepusté moji usodi. In sedaj sem bil sam v družbi mrtvih in ranjenih. Tik poleg mene ležal je avstrijsk nadlovec, smrtno zadet, ustreljen, kakor jaz, skozi prsi, le nekoliko višje; mož je junaško prenašal svoje bolečine, niti vzdihljaja nisem slišal iz njegovih ust. Tam valja se ranjen Madjar, kateri neprestano ponavlja svoj „Isten! Isten!“, in zopet nek mlad lovec, po narečji Nižji Avstrijec, kroglo je dobil v zadnico, in neprenehoma sem čul iz njegovih ust otožno, a pri vsem tem vender le skoro smešno jadikovanje: *Woan i nur bei Haus Estreich wár!* In kak neznan, ne-

C. kr. ministerstvo za notranje zadeve 5232/m. n.

Uže pri c. k. priv. cesarice Elizabeti železnici je veljala, predno se je še ta vzprejela v državni promet, naredba, da se je ces. kr. državnim uradnikom na njih uradno priporočeno prošnjo pri vožnji službeno in neslužbeno dovoljevala za 50 odstotkov znižana vožnja cena. Ko so pri omenjeni železniški družbi udobljene skušnje pokazale, da je ta sploh uporabljana znižana voznina tudi koristno vplivala na povišanje osebnega prometa na družbinih progah, dalo je to povod trgovinskemu ministru, da se pri organizaciji državnoželezniške uprave v kraljevinah, deželah v državnem zboru zastopanih spravi po instrukcijah v veljavo je dna ko znižanje vožnje cene za vse c. kr. glavnemu ravnateljstvu avstrijskih državnih železnic podredjene železniške črte.

Po dotičnih službenih instrukcijah dajale se bodo aktivnim c. kr. državnim uradnikom in za časa selitve vsled premeščenja tudi udom njihovih družin nakaznice, ako uložé prošnje, podpisane od njihovih predstojnikov. Na te nakaznice dajali se bodo pri kasah vozni listki za polovico normalne pristojbine.

Vrh tega dovoljuje se aktivnim c. kr. služabnikom, ako se vsled premeščenja seliti morajo, na posebno prošnjo tudi 50% znižana vozarina za njihove efekte, opravo in orodje.

Čast mi je, Vašemu blagorodju naznaniti to stvar, došlo mi z dopisom gospoda kupčijskega ministra z dné 18. oktobra l. l., št. 150, H. M.; pristavljam prošnjo, da opozorite gospode uradnike in služabnike na omenjene olajšave pri vožnjih cenah, in sicer s pristavkom, da za to olajšavo ni treba morebiti kake po polnem motivirane prošnje, temveč da uže zadostuje, ako se dotični državni služabnik obrne s posebej za to izdano tiskovino, direktno na sekretarijat c. kr. generalne direkcije; če pa želé te objave c. kr. deželni ali lokalni uradi, obrnejo naj se takoj do predsednika onega c. kr. železničnega prometnega urada, v katerega področji se nahaja dotični deželni ali lokalni urad. — Na Dunaji, 31. oktobra 1884. Taaffe l. r.“

„Slov. Narod“ izvoli naj torej počakati daljših in svitlejših jesenskih dnij ter naj potem gorenjo naredbo natančneje ogleda, potem bode tudi lahko opazil, da morejo c. kr. uradniki primerno uporabiti dovoljeno jim znižano ceno na železnici. Sicer pa naj, če se mu ljubi, zavija po svoje, — prepusti pa naj tolmačenje gorenje naredbe uradnikom, katerih se jedino tiče, njegovi pomoči odrekamo se jedenkrat za vselej. [Uradnik.]

čujen glas je to, ki se tako grozovito razlega po večerni tmíni? S prva si ga nisem mogel tolmačiti, potem sem spoznal, da umirajoč konj svojemu stvarniku potoži, kaj je človek grešil v svoji zaslepljeni strasti!

Noč nas je bila objela, kratka, poletna, julijska noč, a vender tako neizrečeno dolga nam ranjenikom na bojišči! Neprestano je deževalo, črni oblaki zagrinjali so obnebje, le redkokedaj se je mesec prikazal ter z bledim svitom obseval našo bēdo, našo zapuščenost. Na tisoče in tisoče ranjenih je še ležalo okolo po krvavem polji. Genevske konvencije tedaj še ni bilo in Prusi niso bili pripravljene na tako število. Vpitje ranjencev, obupni njih klici, razlegajoči se v vseh jezikih našega cesarstva, polnili so mi dušo z nekim nepopisnim čutom. Ugibal sem sam pri sebi, če so morda na te in na toje tovariše čisto pozabili, če se nikdo več ne zmeni za te premočene in premrazene, okrvavljene in prestreljene vojake, ki vender navzlic svojemu siromaštvu še spominajo na božjo podobo, po kateri so vstvarjeni! Kar mi je tedaj rojilo po glavi, ne dá se popisati, a verjemite mi, jedna sama ura prebita v takem položaji izdá več za vašo duševno odgojo, nego celo leto, ki vam mirno preteče v navadnem izvoženem tiru vsakdanjega filisterskega življenja!

Iz Trsta, 26. novembra. (Izv. dop.) Malo kasno vam pošljem poročilo, a to ne škoduje, kajti gotovo bode zanimalo čestite čitatelje, zvedeti kaj iz našega mestnega zbora. Slednja seja našega mestnega zbora bila je preteklo saboto. V tej seji odgovoril je župan na interpelacijo mestnega odbornika Živca. Živec je namreč v jedni prejšnjih sej interpeloval župana, če mu je znano, da se nahaja v stari plinarni več praznih sodov za petrolej, če se mu to ne zdi nevarno in kaj misli ukreniti. Župan je odgovoril na to interpelacijo, da se nikakor ni bati zaradi tega ognja.

Mestni odbornik Nabergoj je interpeloval župana, kedaj uže vender misli postaviti na dnevni red prošnjo zaradi slovenskih šol. Župan je na to interpelacijo odgovoril, da mu do zdaj ni bilo možno, postaviti na dnevni red te prošnje, ker je bilo mnogo drugih silno važnih zadev, a da bode skusil to prošnjo prav kmalu postaviti na dnevni red.

Asesor Pimpah je poročal o črteži dr. Buzzija in dr. Righettija, po katerem črteži bi se herpeljska železnica zvezala s kolo-dvorom južne železnice, in sicer s predžrom pod gričem sv. Jakoba in z vijadukti po mestu. Ta črtež pa ni ugajal mestni delegaciji, ona je marveč mnenja, naj bi zvezne proge ne držale skozi mesto, marveč okolo mesta in mestne delegacije predlog je zahteval, naj se gori omenjeni črtež zavrže. Pri glasovanju se je v istini tudi vzprejel predlog mestne delegacije.

Rešilo se je še nekaj drugih točk dnevnega reda, pri katerih je bil precej obširen razgovor; seja se je zelo raztegnila, zaradi tega se je moralo nekaj točk odstaviti za prihodnjo sejo.

Pa še nekaj! ko je uže več mestnih odbornikov odneslo svoje trudne in slabotne ude iz mestne hiše v svoje palače, tedaj vzdala se je skoro po polnem tajno na glavnih stopnicah mestne hiše spomenska plošča Hermetova, na kateri se Hermet s pompoznimi besedami proslavlja. Navzočnih je bilo, kakor rečeno, le nekaj mestnih očetov.

Domače stvari.

— (Imenovanje.) Računski podčastnik prvega razreda 7. lovskega batalijona Ivan Dermota imenovan je kancelistom v finančnem ministertvu.

— (Novi knezoškof ljubljanski.) gosp. dr. J. Misija, bode dné 7. decembra v Gradci posvečen, v Ljubljano pa pride, kakor čujemo, še le dné 14. decembra.

— (Podružnica patrijotičnega deželnega pomožnega društva.) Povodom bivanja v Ljubljani Nj. c. in kr. visokosti gospoda nadvojvode Karola Ljudovika ustanovila se je v sodnem okraji ljubljanske okolice podružnica patrijotičnega deželnega pomožnega društva za Kranjsko; njegova pravila vzela je c. kr. deželna vlada z zadovoljstvom v znanje. V Kranjski je zdaj 16 podružnic patrijotičnega deželnega pomožnega društva, in sicer: v Kameniku, Krškem, Bledu, Rudolfovem, Kranji, na Vrhniki, v Ljubljani, Postojini, Črnomlji, Logateci, Idriji, Vipavi, Kočevji, Ilir. Bistrici, Metliki in Radovljici; dve podružnici patrijotičnega pomožnega društva gospij v Rudolfovem in v Kameniku.

— (Doktorjem prava) bil je včeraj na graškem vseučilišči promoviran avskultant gospod Gustav Smolej, sin c. kr. šolskega svetnika Jakoba Smoleja.

— (Hymen.) Včeraj dopoldne poročil se je v tukajšnji šentjakovski cerkvi znani slovenski pesnik g. Anton Funtek, učitelj v St. Vidu poleg Zatičine, z gspdc. Pavlino Pfeiferjevo, hčerjo deželnega tajnika.

— (Umrila) je dné 22. t. m. v tukajšnjem uršulinskem samostanu m. Neža Proš.

— (Večerna šola) za deklice iz tabačne tovarne pričela se je tudi letos v redutnem poslopi. Tu poučujejo č. gg. proš. dr. Jare, kanonik And. Čebašek, gospa Mosova in nekatere druge učiteljice.

— (Katoliške družbe) članovi shajajo se vsako sredo zvečer v društveni sobi, kjer ima vselej jeden član poučno-zabavno berilo.

— (Tatvina.) Dne 20. t. m. ukral je neznan tat kočarjevi hčeri Mariji Juvan v Kamni Gorici (okraj ljubljanski) iz nezaprte sobe razno obleko, vredno 34 gld. 10 kr.

— (Novo cerkev) v Bohinjski Bistrici blagoslovili bodo dné 7. decembra t. l.

— (Okrajna posojilnica v Krškem) ima v nedeljo dné 7. decembra t. l. ob 10. uri dopoldne v šolskem poslopi prvi občni zbor z naslednjim dnevnim redom: 1.) Določevanje združnih pravil; 2.) vpisovanje v zadrugo s podpisovanjem pravil; 3.) volitev načelnštva in nadzornikov zadrugi; 4.) predlogi. — Kdor se osebno zborovanja ne more udeležiti, more pristop k zadrugi pismeno naznaniti. — Zdruzna pravila se bodo udom (in na izraženo željo tudi neudom) poslala na dom, kadar bodo registrovana pri kupčijski sodnji.

— („Dolenjske Novice“) katere prično z novim letom izhajati dvakrat na mesec (1. in 15.) in bodo stale samo jeden goldinar na leto, kakor smo uže omenili, imele bodo, kakor pravi vabilo, ta-le program in vsebino: List bode brez politične barve, a stal bode se vé da na versko-moralni in narodni podlagi. Njegova naloga pač bode, novice prinašati in naše kmetsko in rokodelsko ljudstvo v vsakem oziru poučevati. List bode tiskan z velikimi črkami, ker naši čitanja le malo vajeni kmetje drobnega tiska čitati ne morejo; prinašal bode: Novice iz Novega Mesta in z Dolenjskega, novice po Slovenskem in iz avstrijskega cesarstva, novice po širokem svetu, razne čudovite dogodbe, smešnice in nganke, dobre nauke kmetom, rokodelcem in gospodinjam, dela kmetska v posameznih mesecih, o letini, o vremenu, tržne cene, sejme, uradna naznanila, dražbe, prodaje itd.

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Pariz, 28. novembra. Zbornica je dovolila s 361 proti 166 glasovom prvi kredit 16 milijonov, potem s 351 proti 179 glasovom nov kredit 43 milijonov. Na to se je predlagalo več dnevnih redov. Ferry je odbil navadni dnevni red, kateri se je potem s 301 proti 233 glasovom zavrgel. Carrot predlaga po Ferryji podpiran dnevni red gledé odločnega varovanja francoskih pravic. Glasovalo se bode danes.

Dunaj, 27. novembra. Glavni zbor avstrijsko-ogerske banke vzprejel je jednoglasno in brez debate predloge glavnega sveta, kateri ga pooblaščujejo, da se pogaja z avstrijsko-ogersko vlado zaradi podaljšanja privilegija.

Berolin, 27. novembra. V državnem zboru konstatiral je blagajnični tajnik Burchardt neprovidene manjše dohodke ter naglašá potrebo davčne reforme. Finančni minister je pozivljal državni zbor, naj naznani, katere davčne črteže hoče podpirati. Richter izrekel se je v imenu svobodnjakov proti vsakemu novemu davku. Frankenstein je dejal, da bode središče dovolilo samo najpotrebnejše izdatke.

Pariz, 27. novembra. V dvorani asiškega dvorišča strelila je danes madama Clovis Huges, soproga poslanca skrajne levice, s samokresom večkrat na nekovega Morina, kateri jo je nekoč obrekoval. Morin je bil takoj mrtev.

Bukarešt, 27. novembra. (Iz zbornice.) Prestolni govor označuje razmerje k vsem silam, oseb k sosednim državam kot najboljši in najpristranejši. Dalje poudarja, da se mora vse delovanje nameriti na moralni in materialni napredek.

Tanger, 27. novembra. Razdvoj med Francijo in Maroko je poravnan.

Telegrafično borzno poročilo

z dné 29. novembra.

	gld.
Jednotni drž. dolg v bankovcih	81.50
„ „ „ srebrou	82.75
Zlata renta	104.—
5% avstr. renta	96.90
Delnice národne banke	871.—
Kreditne delnice	301.50
London 10 lir sterling	123.15
20 frankovec	9.76
Cekini c. kr.	5.78
100 drž. mark	60.20

Uradni glasnik

z dné 28. novembra.

Eks. javne dražbe: V Kameniku posestvo Jere Burja iz Kamnika (2400 gld.) dné 29. novembra. — V Vipavi zemljišče Ant. Nollija iz Sturije (123 gld. 60 kr.) dné 17. januarja. — V Metliki zemljišča Fr. Robasa (3400 gld.) dné 7. januarja. — V Ložu zemljišče Andr. Janežiča z Vrhnike (15 gld.) dné 20. decembra. — V Ljubljani premakljive reči (šlacunska oprava) F. Dežmana & drug. knjigovezstvo (179 gld. 20 kr.) dné 9. in 22. decembra.

Tuji.

Dne 26. novembra.

Pri Maliči: Herbstein, trgovec, z Dunaja. — Dr. pl. Ducar, c. kr. pravni vajenec, iz Ljubna. — Richter, potov., iz Gradca. — Unger, potov., iz Gradca. — pl. Heller, c. kr. polkovnika soproga z obitelji, iz Nov. Mesta. — Lončarič iz Primorja. — Vacano, c. kr. arhivar map, s soprogo, iz Vel. Lašič. Pri Slonu: Dettelbach, trgovec, iz Gradca. — Germ, župnik, iz Šterne. Pri Tavčarji: Kessmeier, zasebnica, iz Budimpešte. Horwat, hišni posestnik, iz Gradca. — Löwy, trgovec, iz Siofoka. Pri Bavarskem dvoru: Kaus, c. kr. davk. praktikant, iz Velikoveca. — Cornin, trgovec, iz Gimina. — Janežič, krémar, iz Zagorja. Pri Južnem kolodvoru: Marušič Jožefa, Maria in Antonija, Pavlin Katra, vsi iz Gorice. — Kern, dijak, iz Ljubljane.

Umrli so:

Dne 26. novembra. Božidar Poderžaj, 1½ l. Kolodvorske ulice št. 20, slabost. Dne 27. novembra. Janez Lässer, pek (prisiljenec), 47 l., Poljanski nasip št. 50, jetika.

V civilni bólnici:

Dne 25. novembra. Janez Jazbec, hišni posestnik, 42 l., možjanski edem.

Srečke

z dné 26. novembra.

Praga: 86 76 65 45 29.

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v ram	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mo-krina v mm
27. nov.	7. zjutraj	738.24	— 8.6	bzv.	megla	0.00
	2. pop.	737.47	— 6.1	zpd. sl.	»	
	9. zvečer	737.48	— 10.6	bzv.	»	

Josip Fantoni

trgovec v Kranji h. št. 189 in v Lescah h. št. 20
priporoča svojo bogato

zalogo v barvah in v raznoterem galanterijskem blagu.

On se bode vselej potrudil, p. n. občinstvo v zadovoljnost postreči in po mogočnosti v dober kup prodajati. Ravno kar je dobil veliko blaga iz tovarne, katero se posebno kot

darilo o sv. Miklavžu in o Božiču
priporočuje. (129) 3—2

Omarine napise
za trgovce
imata vedno v zalogi
Kleinmayr & Bamberg
Kongresni trg.